

Data inzichten: Vluchtelingenopvang in West Betuwe

De gemeente West Betuwe werkt op dit moment aan een 'Nieuwkomers aanpak' voor zowel de huisvesting van statushouders als crisis noodopvang. In de aanpak is een belangrijke rol weggelegd voor het creëren van draagvlak onder inwoners voor de huisvesting en opvang. Hiervoor is de gemeente geïnteresseerd in data inzichten over de houding van inwoners ten aanzien van de opvang van vluchtelingen. Deze inzichten leest u in deze rapportage.

Datum
8 november 2023

In opdracht van
Gemeente West Betuwe

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Resultaten model.....	4
Onderzoeksverantwoording	7
Referentielijst.....	12

Inleiding

HOOFDSTUK 1

Nieuwkomers aanpak in de gemeente West Betuwe

De gemeente West Betuwe is op dit moment bezig met het ontwikkelen van een zogenaamde 'Nieuwkomers aanpak' voor zowel de huisvesting van statushouders binnen de gemeente als de crisis noodopvang. De eerste uitgangspunten voor deze aanpak zijn bepaald, zoals een kleinschalige opvang en verdeling over de verschillende kernen binnen de gemeente. Daarnaast is binnen de aanpak een belangrijke rol weggelegd voor het creëren van draagvlak onder de inwoners voor de huisvesting en opvang van vluchtelingen.

Data inzichten in de houding van inwoners

Onderdeel van de aanpak is het inzichtelijk maken wat de houding van inwoners van de gemeente tegenover de opvang van vluchtelingen is. Dit inzichtelijk maken kan op diverse manieren. Een van de mogelijkheden is een door Citisens ontwikkeld meetinstrument dat op basis van big data de houding van inwoners in de verschillende buurten, wijken en gemeenten in Nederland in kaart brengt. Het model is tot stand gekomen door relevante data te verzamelen op variabelen uit wetenschappelijk onderzoek (Markaki & Longhi, 2013).

In opdracht van gemeente West Betuwe heeft Citisens dit datamodel voor de gemeente West Betuwe ontwikkeld. Daarbij is gebruik gemaakt van de diverse databronnen, waarmee een inschatting kan worden gemaakt van de verwachte houding van de inwoners in de verschillende kernen binnen de gemeente. Het biedt daarmee een eerste handvat voor de gemeente en kan op die manier als onderdeel in de aanpak worden opgenomen. Daarbij is het van belang om naast dit theoretische datamodel ook de praktijkervaring van de gemeente mee te nemen. Dit model biedt inzichten in een verwachting van houding van inwoners, op basis van wetenschappelijke literatuur en big data. Gecombineerd met bijvoorbeeld de kennis en ervaring binnen de gemeente kan het een handvat bieden voor het bepalen van vervolgstappen in de aanpak en het creëren van draagvlak.

Leeswijzer

In het eerste gedeelte van deze rapportage leest u de uitkomst van de modellering voor de gemeente West Betuwe. De verwachte houding ten opzichte van de opvang van vluchtelingen van inwoners binnen verschillende kernen in de gemeente wordt inzichtelijk gemaakt. In het tweede hoofdstuk leest u de onderzoeksverantwoording. Hierin is beschreven hoe dit model is ontwikkeld en op basis van welke data de verwachte houding wordt bepaald. Daarnaast vindt u hier aanvullende informatie over de mogelijkheden en beperkingen van het model.

Resultaten model

HOOFDSTUK 2

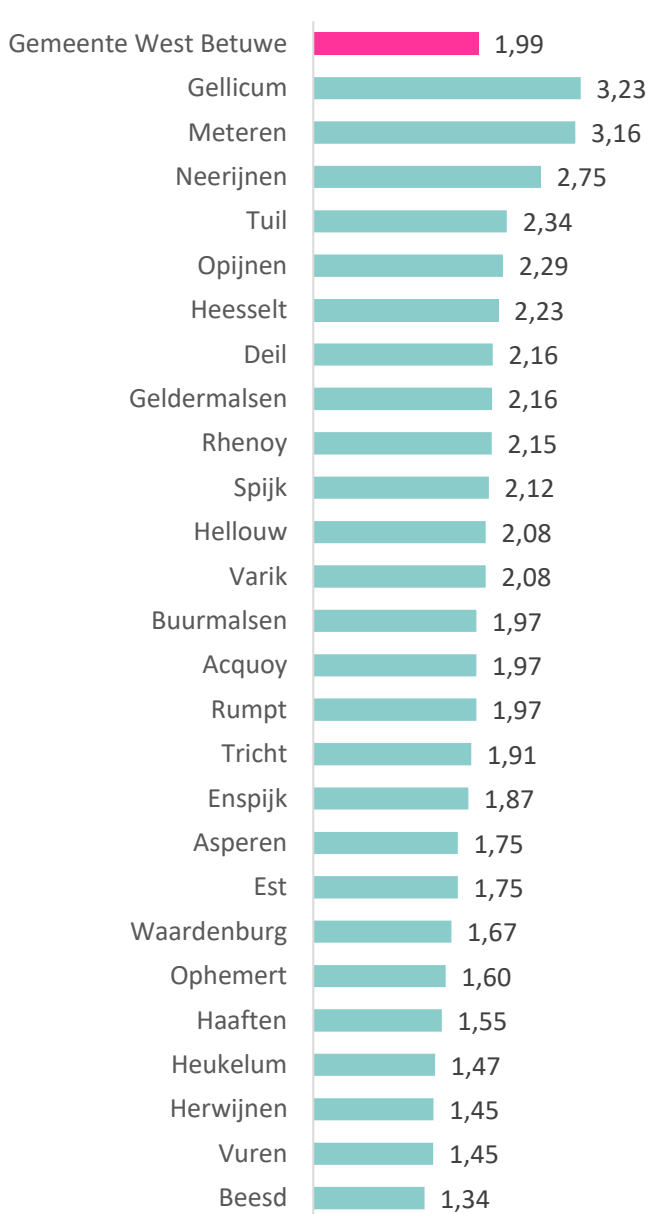
In dit hoofdstuk leest u de uitkomsten van de modellering van de verwachte acceptatie van de opvang van vluchtelingen in de gemeente West Betuwe. Zo wordt inzichtelijk in hoeverre kan worden verwacht dat inwoners positief dan wel negatief zijn over de opvang van vluchtelingen.

In de figuur op de volgende pagina ziet u de verwachte houding van de inwoners van de verschillende kernen in de gemeente West Betuwe ten opzichte van de opvang van vluchtelingen bij hen in de buurt. Voor elke kern én de gemeente als geheel is de gemiddelde acceptatiescore berekend. De gemiddelde score voor de gemeente als geheel is 1,99. Het gemiddelde in Nederland is 3,15. Dit betekent dat de verwachte acceptatie van de opvang van vluchtelingen in de gemeente West Betuwe lager ligt dan gemiddeld in Nederland.

Gemeente West Betuwe vergelijkt zich met een aantal zelf aangewezen referentiegemeenten, namelijk Altena, Molenlanden en Steenwijkerland. De gemiddelde acceptatiescores in deze referentiegemeenten liggen iets lager dan in de West Betuwe: in Altena is deze 1,70, in Molenlanden 1,87 en in Steenwijkerland 1,88. Dit betekent dat de verwachte houding ten opzichte van vluchtelingen in West Betuwe iets positiever is dan in de referentiegemeenten.

Wanneer de kernen van de gemeente West Betuwe vergeleken worden bedraagt de laagste gemiddelde score een gemiddelde van 1,34 in de kern Beesd. Voor deze kern kan daarmee worden verwacht dat de inwoners het meest negatief tegenover de opvang van vluchtelingen zullen staan, in vergelijking met andere kernen in de gemeente. De hoogste gemiddelde score is 3,23 in de kern Gellicum. Daarmee kan worden verwacht dat binnen de gemeente de inwoners van deze kern het meest positief tegenover de opvang van vluchtelingen zullen staan. De acceptatiescore in deze wijk is vergelijkbaar met de gemiddelde acceptatiescore binnen Nederland als geheel.

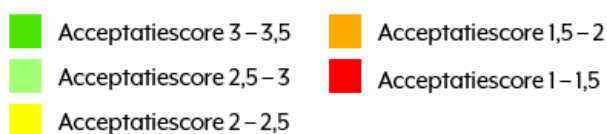
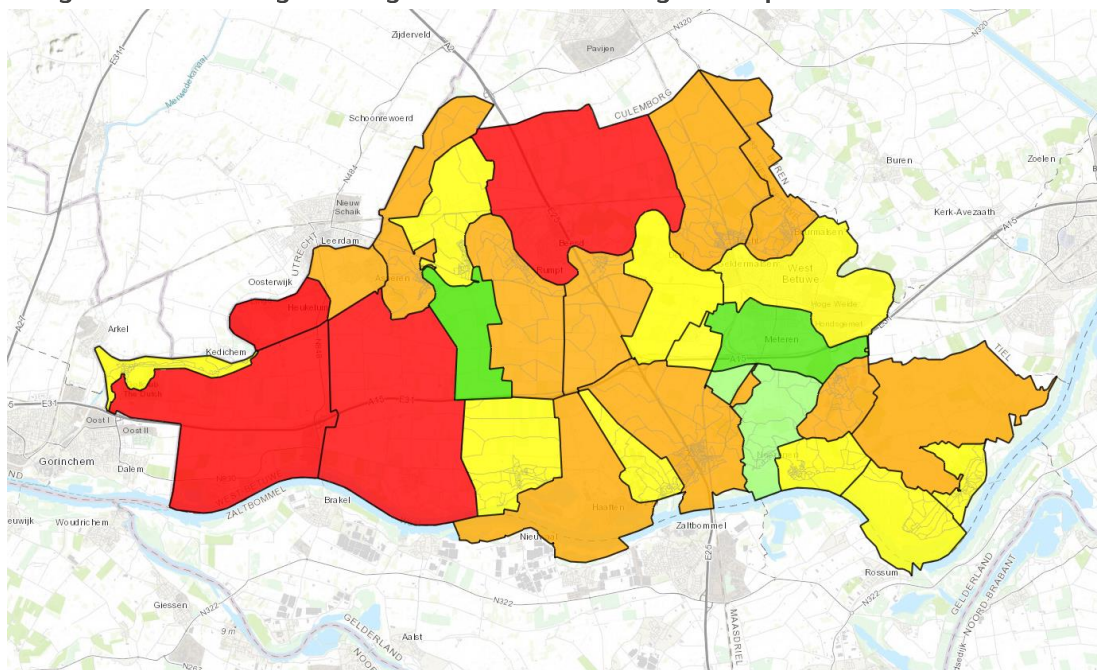
Gemiddelde vluchtelingen acceptatiescore per kern in gemeente West Betuwe

Score	
Gemeente West Betuwe	1,99
Gellicum	3,23
Meteren	3,16
Neerijnen	2,75
Tuil	2,34
Opijnen	2,29
Heesselt	2,23
Deil	2,16
Geldermalsen	2,16
Rhenoy	2,15
Spijk	2,12
Hellouw	2,08
Varik	2,08
Buurmalsen	1,97
Acquoy	1,97
Rumpt	1,97
Tricht	1,91
Enspijk	1,87
Asperen	1,75
Est	1,75
Waardenburg	1,67
Ophemert	1,60
Haaften	1,55
Heukelum	1,47
Herwijnen	1,45
Vuren	1,45
Beesd	1,34

Onderstaande kaart geeft de gemiddelde acceptatiescore per kern in de gemeente West Betuwe weer. De groene en gele gebieden geven de wijken aan waar de score boven het gemiddelde van de gemeente (1,99) ligt: Gellicum, Meteren, Neerijnen, Tuil, Opijnen, Heesselt, Deil, Geldermalsen, Rhenoy, Spijk, Hellouw en Varik. Overigens ligt in al deze gebieden, behalve in Gellicum en Meteren, de score onder het Nederlands gemiddelde. De rode en oranje gebieden hebben een score die lager ligt dan het gemiddelde van de gemeente als geheel. De rode gebieden hebben de laagste gemiddelde score, namelijk onder de 1,5. Dit zijn Heukelum, Herwijnen, Vuren en Beesd. De oranje gebieden betreffen de overige gebieden, met een score tussen de 1,5 en de 2. Hierbij valt op dat de gemiddelde verwachte acceptatie van vluchtelingenopvang het laagst ligt in het westen en noorden van de gemeente West Betuwe.

Geografische verdeling van de gemiddelde vluchtelingen acceptatiescore in West Betuwe

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 3

Variabelen

Het meetinstrument, ontwikkeld door Citisens, biedt inzicht in de verwachte houding van inwoners ten opzichte van de opvang van vluchtelingen. Het model is tot stand gekomen door relevante data te verzamelen op variabelen uit wetenschappelijk onderzoek (Markaki & Longhi, 2013). Dit onderzoek analyseert de effecten van alle variabelen die volgens voorgaand wetenschappelijk onderzoek invloed hebben op de houding ten opzichte van vluchtelingen. Op basis van deze analyse zijn er zestien variabelen met een significant effect op het standpunt tegenover immigratie. In het meetinstrument van Citisens zijn veertien van deze zestien variabelen opgenomen. Twee van de veertien variabelen zijn niet opgenomen omdat hier geen geschikte data voor beschikbaar zijn. Dit betreft het lidmaatschap aan een vakbond en ontevredenheid met de economie.

In onderstaande tabel staan de veertien variabelen die in het model ontwikkeld door Citisens invloed hebben op de acceptatie van vluchtelingen, met de bijbehorende waarden (Markaki & Longhi, 2013). De variabelen met een waarde die verder verwijderd zijn van 0 hebben meer invloed op de verwachte houding. Een negatieve waarde houdt in dat een hogere score op deze variabele leidt tot een verwachte negatievere houding ten opzichte van vluchtelingen. Een positieve score indiceert een positief verband met de verwachte houding ten opzichte van vluchtelingen.

Variabelnaam	Waarde ^{1,2}
<i>Jonger dan 25</i>	0.027**
<i>Ouder dan 60</i>	-0.049**
<i>Werkloos</i>	-0.031**
<i>Werkzaam</i>	-0.010*
<i>Met pensioen</i>	-0.024**
<i>Vast contract</i>	-0.010*
<i>Maximaal (praktisch niveau) middelbare school afgerond</i>	-0.038**
<i>HBO of hoger afgerond</i>	0.102**
<i>Leidinggevende</i>	0.047**
<i>Elementaire beroepen</i>	-0.040**
<i>Laag inkomen</i>	-0.056**
<i>Lage mate van stedelijkheid</i>	-0.019**
<i>Een of beide ouders geboren in het buitenland</i>	0.040**
<i>Onderdeel van een etnische minderheid</i>	0.044**

¹ De sterretjes geven het significantieniveau aan: * p < 0.05; ** p < 0.01; *** p < 0.001

² De waarden betreffen gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten

Databronnen en aggregatieniveaus

De data voor de veertien variabelen zijn op verschillende niveaus verzameld, afhankelijk van de beschikbaarheid. Het laagste niveau van dataverzameling (hieronder laagste aggregatieniveau genoemd) en het jaar waaruit de data afkomstig is, is per gemeente en per variabele verschillend. Dit komt omdat er verschillende type data beschikbaar zijn afhankelijk van de locatie. Hieronder staat per variabele beschreven uit welke bronnen de data voor het model van West Betuwe afkomstig zijn, en op welk aggregatieniveau deze beschikbaar waren. Daarbij staat telkens vermeld welk percentage van de data die in het model gebruikt zijn, uit de betreffende bron (jaartal en aggregatieniveau) komt.

De leeftijd variabelen (Jonger dan 25 & Ouder dan 60)

De data met betrekking tot leeftijd zijn grotendeels afkomstig van CBS-data uit 2019 tot 2022. Missende waarden zijn aangevuld met de data die door de gemeente West Betuwe zijn aangeleverd. De meerderheid van de leeftijd variabelen zijn verzameld op het laagste niveau (postcode6). Het overige deel is verzameld op postcode5 en postcode4-niveau. Tot slot is een klein deel verzameld op buurtniveau en op kernniveau.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Jonger dan 25 jaar	Ouder dan 60 jaar
CBS 2022	PC6	44%	56%
CBS 2021	PC6	4%	2%
CBS 2020	PC6	4%	1%
CBS 2019	PC6	3%	1%
CBS 2022	PC5	34%	29%
CBS 2021	PC5	0%	0%
CBS 2020	PC5	0%	0%
CBS 2022	PC4	1%	1%
CBS 2021	Buurt	10%	0%
Data West Betuwe 2023	Kern	1%	10%

De arbeidssituatie variabelen (Werkloos, Werkzaam, Met pensioen en Vast contract)

De data met betrekking tot de arbeidssituatie zijn afkomstig van CBS-data uit 2021. De arbeidssituatie variabelen zijn hoofzakelijk verzameld op buurtniveau en zijn verder aangevuld op wijkniveau.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Werkloos	Werkzaam	Met pensioen	Vast contract
CBS 2021	Buurt	94,4%	90,3%	99,7%	90,3%
CBS 2021	Wijk	5,6%	9,7%	0,3%	9,7%

De opleidingsniveau variabelen (Maximaal (praktisch niveau) middelbare school afgerond en HBO of hoger afgerond)

De opleidingsniveau variabelen zijn, net zoals bij de arbeidssituatie variabelen, afkomstig uit data van het CBS uit 2021 en hoofdzakelijk verzameld op buurtniveau. Ze zijn verder aangevuld op wijkniveau. De opleidingsniveauvariabelen waren vrijwel volledig beschikbaar op buurtniveau.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Praktisch niveau	Hbo of hoger afgerond
CBS 2021	Buurt	98,5%	1,5%
CBS 2021	Wijk	98,5%	1,5%

De beroepsoort variabelen (Leidinggevenden en Elementaire beroepen)

De beroepsoort variabelen zijn berekend op postcode6-niveau. Ze zijn verzameld door resultaten uit het Citisenspanel te koppelen aan betrokkenheidsprofielen (dit is een segmentatiemodel ontwikkeld door Citisens). De variabelen zijn gekoppeld door de resultaten uit het Citisenspanel uit te splitsen naar de betrokkenheidsprofielen en vervolgens te aggregeren naar het gewenste niveau. De betrokkenheidsprofielen zijn beschikbaar op postcode6-niveau waardoor de gekoppelde beroepsoort variabelen data vervolgens op postcode6-niveau konden worden ingeschat.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Leidinggevenden	Elementaire beroepen
Citisenspanel 2023	PC6	100%	100%

De variabele inkomen

Inkomensdata zijn verzameld aan de hand van CBS-data uit 2021. De variabele inkomen is alleen beschikbaar op buurt en wijkniveau.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Inkomen
CBS 2021	2021 Buurt	87,0%
CBS 2021	2021 Wijk	12,9%

De variabele stedelijkheid

De variabele stedelijkheid is volledig verzameld op postcode6-niveau aan de hand van CBS data uit 2022.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Stedelijkheid
CBS 2022	PC6	100%

De afkomst variabelen (Een of beide ouders geboren in het buitenland en etnische minderheid)

De variabelen met betrekking tot afkomst zijn verzameld aan de hand van CBS-data uit 2021 tot 2019. De "Een of beide ouders geboren in het buitenland" variabele is grotendeels verzameld

op postcode5-niveau. Het overige deel is verzameld op postcode6 en postcode4-niveau. 10% van deze data ontbrak. De etnische minderheid variabele is alleen beschikbaar op buurt en wijkniveau. In de gemeente West Betuwe zijn alleen data op buurtniveau gebruikt.

Bron en jaartal	Aggregatieniveau	Eén of beide ouders geboren in het buitenland	Etnische minderheid
CBS 2021	PC6	10,7%	-
CBS 202	PC6	0,2%	-
CBS 2019	PC6	0,8%	-
CBS 2021	PC5	66,9%	-
CBS 2019	PC5	1,2%	-
CBS 2021	PC4	9,7%	-
CBS 2021	Buurt	10%	100%
	Ontbrekende data	10,4%	0%

Van data naar een model

Het model is opgesteld aan de hand van de variabelen en bijbehorende waarden. Na het verzamelen en het bewerken van de data worden de scores uiteindelijk berekend door deze waarden in een formule te zetten:

$$Y=0.027*x1 - 0.049*x2 - 0.031*x3 - 0.010*x4 \text{ etc.}$$

Na de berekening zijn uitschieters en foutieve of ontbrekende data er uitgefilterd en tot slot geaggregeerd tot het wenselijke niveau. Op basis van bovenstaande formule is op deze manier per postcode6-gebied een vluchtelingen acceptatiescore berekend. Deze score loopt van 1 (laagste acceptatie tegenover vluchtelingen) tot 5 (hoogste acceptatie tegenover vluchtelingen).

Vervolgens is aan de hand van de acceptatiescore per postcodegebied de gemiddelde acceptatiescore per kern in de gemeente West Betuwe berekend. Dit zijn gewogen gemiddelden, wat inhoudt dat de postcodegebieden met meer inwoners zwaarder meetellen in de berekening van het gemiddelde voor de wijk als geheel.

Naast de waardetoewijzingen zijn het aggregatieniveau en ontbrekende data twee factoren die de acceptatiescore kunnen beïnvloeden. In het geval van West Betuwe zijn, in vergelijking met de rest van Nederland, relatief veel data op het laagst mogelijke aggregatieniveau beschikbaar. Hoe lager het aggregatieniveau (dichtbij postcode6-niveau), hoe beter de range van de uiteindelijke score kan worden aangetoond. Dit betekent dat wanneer alle data op postcode6-niveau beschikbaar zijn, volledig te zien is hoe groot de range is tussen postcodes die tegen vluchtelingen zijn en postcodes die voor vluchtelingen zijn. Data voor dit soort modellen zijn echter vrijwel nooit volledig op postcode6-niveau beschikbaar. De absolute range wordt sterker beïnvloed door de variabelen die op lager niveau beschikbaar zijn.

De range is slechts een onderdeel van het model en de uiteindelijke (gemiddelde) score op hoger niveau (kern of de gemeente als geheel) wordt niet beïnvloed door de mate waarin data

beschikbaar zijn op een lager niveau. Dit komt omdat de verschillen die er op lager niveau zijn binnen de gemiddeldes vallen die op hoger niveau zijn berekend.

Ook ontbrekende data kunnen invloed hebben op de werking van dit model. Een postcode kan niet worden meegenomen indien er te veel data van verschillende variabelen ontbreken. Landelijk ontbreekt 5% van de postcodes in het model. In de gemeente West Betuwe ontbreekt daarentegen geen enkele postcode. Wel zijn er binnen een aantal postcodes een gering aantal ontbrekende data punten. Dit is echter in zulke kleine mate dat de ontbrekende data zeer weinig invloed hebben op de resultaten van het model.

Mogelijkheden en beperkingen

Het inzichtelijk maken van de houding van inwoners aan de hand van een model biedt zowel mogelijkheden als een aantal beperkingen. Het modelleren van de verwachte houding van inwoners ten opzichte van de opvang van vluchtelingen maakt het mogelijk inzicht te krijgen in hoe groepen inwoners tegenover dit vraagstuk staan, zonder dat inwoners daadwerkelijk wordt gevraagd hun mening te geven. Daarnaast is het mogelijk om, vanwege de koppeling van de data aan de postcodegebieden, de houding in verschillende kernen binnen de gemeente met elkaar te vergelijken.

Er zijn ook een aantal belangrijke kanttekeningen. Het meetinstrument, zoals dit ontwikkeld is door Citisens, is gebaseerd op theoretische overwegingen en biedt daarmee uitsluitend een verwachting van de houding van verschillende groepen inwoners op basis van karakteristieken van inwoners. Het model neemt niet de lokale context mee, die uiteraard wel van invloed kan zijn op de houding van inwoners ten opzichte van vluchtelingen. Daarnaast zijn de variabelen waarop het model is gebaseerd in principe geen aspecten die de gemeente direct kan beïnvloeden. Om deze reden is er voor gekozen om in deze rapportage geen scores per kern op de verschillende variabelen op te nemen. Daarnaast zullen er in wijken waar inwoners volgens het model positief zijn ook inwoners zijn die negatiever tegenover de opvang van vluchtelingen staan, en andersom. Tot slot geldt dat het model van de data betrouwbaarder is op grotere schaal omdat individuele ontbrekende datapunten in dat geval veel minder invloed hebben op de resultaten. Dit betekent dat de inzichten in de houding van de gemeente als geheel robuuster zijn dan de inzichten op wijk, buurt of postcodeniveau. Om deze reden is ervoor gekozen in deze rapportage niet verder in te zoomen dan kernniveau.

Referentielijst

Markaki, Y., & Longhi, S. (2013). What determines attitudes to immigration in European countries? An analysis at the regional level. *Migration Studies*, 1(3), 311-337.